

DOI 10.36074/grail-of-science.27.08.2021.062

ТВОРЧО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОПЕРНОГО СПІВАКА ОЛЕКСАНДРА ГРОМИША В КАНТАТНО-ОРАТОРІАЛЬНОМУ ЦИКЛІ

Сятецький Корнель Кіндратович

професор кафедри народних музичних інструментів і вокалу

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка, Україна

Анотація. У статті розкривається діяльність видатного співака Олександра Громиша як соліста Львівського театру опери та балету ім. С. Крушельницької та її органічне поєднання з виконаннями знаменитих класичних творів кантатно-ораторіального циклу. Зібрані факти із життя й творчості співака демонструють його великий потенціал, професіоналізм, різножанровість та високу майстерність і визнання ведучого баса сучасної України. У статті висвітлюється кантатно-ораторіальний репертуар співака, численні концерти і прем'єри, роль і місце творчої діяльності митця. **Ключові слова:** Олександр Громиш, опера, кантати, ораторії, оперно-камерний співак, репертуар, творча спадщина.

Народний артист України, соліст Львівського театру опери та балету ім. С. Крушельницької Олександр Громиш (05.05.1950 – 04.06.2016) ввійшов до історії української музичної культури як першовиконавець образу Мойсея в однойменній опері, яку створив знаменитий український сучасний композитор Мирослав Скорик (1938-2020) за поемою Івана Франка. Прем'єра цього величного твору відбулася 23 червня 2001 року в Львівському оперному театрі [2].

Як соліст Львівської опери, О. Громиш мав у своєму репертуарі майже два десятки оперних партій українських композиторів, західноєвропейських та російських класиків. Безумовно, виконання на високому професійному рівні партії Мойсея принесло йому славу та визнання ведучого баса сучасної України.

Аналізуючи творчий шлях співака, слід відзначити його виконавську різноманітність. У 1976-1978 рр. розпочалася творча кар'єра у Львівській опері. Від 1978 до 1996 року, О. Громиш продовжував діяльність співака-соліста військових та мистецьких колективів: ансамблю військ країн – учасниць Варшавського договору у Польщі, потім у Ансамблі пісні і танцю Прикарпатського військового округу, оркестру штабу Західного оперативного командування Міністерства оборони України, соліста Заслуженої хорової капели «Трембіта». Від 1997 року й до кінця своєї творчої кар'єри – ведучий бас

Львівського національного театру опери та балету ім. С. Крушельницької [1, 148]. Ця творча різноманітність, різножанровість сформувала у співака багатогранність майстерності, розширила виконавський потенціал артиста. Мені, як співакові, випало щастя творчої співпраці з цією видатною постаттю, виконуючи класичні твори кантатно-ораторіального циклу.

Наприкінці березня та на початку травня 1992 року мистецький Львів з великим ентузіазмом сприйняв виконання ораторії Георга-Фрідріха Генделя «Месія». Прем'єрне виконання цієї величної музики відбулося в Домініканському соборі 23 квітня 1992 року за участі Заслуженої хорової капели України «Трембіта» (головний диригент та художній керівник – Микола Кулик) і солістів – лауреата I Міжнародного конкурсу оперних співаків ім. С. Крушельницької Людмили Давимуки (сопрано), Людмили Зюбіної (мецосопрано), заслуженого працівника освіти України Корнеля Сятецького (тенор), заслуженого артиста України Олександра Громиша (бас). Диригент – народний артист України, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка, професор Юрій Луців. Вступне слово виголошував о. Павло Гайда (США).

Ораторія для солістів, хору та оркестру «Месія», яку сміливо можна назвати одним зі знакових творів Генделя, прозвучала в оригіналі (англійською) на високому мистецькому рівні. Диригент-постановник Ю. Луців зумів добре підготувати солістів, хор та оркестр до виконання цього надто складного твору. У рамках Міжнародного фестивалю музичного мистецтва «Віртуози» у цьому ж складі в Домініканському соборі ораторію було виконано ще й 9 травня 1992 року.

Наступним монументальним твором, з яким пов'язана моя творча діяльність з Олександром Громишем, був твір – кантата М. Лисенка на текст Т. Шевченка «Радуйся, ниво неполитая». Виконання цього твору готувалося до відзначення 177-річчя від дня народження Т. Шевченка у Концертному залі ім. С. Людкевича 10 і 11 травня 1991 року лауреатом Державної премії України ім. Т. Шевченка хоровою капелою хлопчиків «Дударик» у супроводі Львівського симфонічного оркестру. Солоісти – Тамара Куценко (сопрано), Наталя Свобода (альт), Корнель Сятецький (тенор), Олександр Громиш (бас). Диригував Іван Юзюк.

Ще один виступ відбувся на вечорі-пам'яті Т. Шевченка (перенесення праху поета в Україну) 22 травня 1991 року. Кантата М. Лисенка прозвучала під орудою заслуженого працівника культури України Миколи Кацала [3, 245].

Винятковою красою, драматизмом, гармонійним багатством сольного і хорового співу вирізняються «Літанії Остробрамські» С. Монюшка. Літанії – благальні молитви, найоригінальніші твори духовної музики у творчості видатного польського композитора Станіслава Монюшка, написані композитором з метою піднесення на вищий рівень сакральної музики, що в XIX ст. зазнала часткового занепаду. Цей твір капела «Трембіта» у супроводі камерного оркестру представляла у програмі Міжнародного конкурсу сакральної музики «Wrocławia Cantas» у Вроцлаві (Польща) 1992 року. Солоісти: Л. Давимука, Л. Зюбіна (обидві київські співачки), К. Сятецький і О. Громиш. Диригент Микола Кулик – головний диригент та художній керівник капели.

Високодуховний, насичений глибоким релігійним змістом твір вимагав від виконавців – хору, оркестру, солістів – високої майстерності, філософського розуміння суті життя... З цими завданнями виконавці справились успішно, одержавши схвалення публіки та завоювавши призове місце.

Знаковою подією стала підготовка і виконання ще одного твору кантатно-ораторіального циклу – «Реквієму» («Заупокійна меса») В.-А. Моцарта 5 травня 1991 року в програмі Міжнародного фестивалю музичного мистецтва «Віртуози» у концертному залі ім. С. Людкевича Львівської філармонії. Це виконання всесвітньовідомого твору Моцарта, написаного на канонічний латинський текст, який розглядається як трагічна вершина творчості композитора, було присвячене пам'яті жертв Чорнобильської трагедії.

У виконанні взяли участь Заслужена хорова капела України «Трембіта», Львівський симфонічний оркестр і солісти: Тамара Куценко (сопрано) – солістка Львівської опери, Наталія Свобода (мецосопрано) – заслужена артистка України, солістка Львівської опери, Корнель Сятецький (тенор) – заслужений працівник освіти України, Олександр Громиш (бас) – заслужений артист України, диригент – народний артист Естонії Роман Матсов.

Під батуту цього ж диригента виконання «Реквієму» Моцарта відбулося у церкві св. Андрія у Львові. Цього разу солістами були: народні артистки Естонії, солістки Таллінського оперного театру Кайє Конрад (сопрано), Лайме Мустааар (альт), Корнель Сятецький (тенор) і Олександр Громиш (бас). Цей твір було підготовлено на доброму виконавському рівні та здійснено запис на студії Львівського телебачення, який в подальшому неодноразово транслювався в етері.

У моїй пам'яті збереглися емоційні відчуття прекрасного виконання цього твору унікальним колективом Лауреатом державної премії ім. Т. Шевченка хоровою капелю хлопчиків та мужчин «Дударик» (сьогодні Львівська національна академічна чоловіча хорова капела «Дударик» з колективом-супутником хором хлопчиків) у супроводі симфонічного оркестру Львівської філармонії. Це виконання «Реквієму» відбулося у Будинку органної музики 18 жовтня 1996 року за участі солістів: Олександри Ленишин (сопрано), Наталії Свободи (альт), Корнеля Сятецького (тенор), Олександра Громиша (бас), диригента – заслуженого артиста України, професора Івана Юзюка.

Дещо іншу інтерпретацію цієї сакральної перлини творчості В.-А. Моцарта слухач одержав у виконанні камерного хору «Gloria», оркестру «INSO – Львів», солістів: Лілії Коструби (сопрано) – солістки Львівської філармонії, Яни Войтюк (альт) – солістки Львівської опери, Корнеля Сятецького (тенор) – завідувача кафедри народних музичних інструментів та вокалу, професора Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка і Олександра Громиша (бас) – народного артиста України, соліста Львівської опери.

Виконання «Реквієму» в цьому складі відбулося у рамках XII Міжнародного фестивалю сучасної музики «Контрасти» у Концертному залі філармонії 1 жовтня 2006 року. Диригент – заслужений діяч мистецтв України – Володимир Сивохіп. Цей концертний виступ, на жаль, був останнім у співучасті з Олександром Громишем.

Підсумовуючи спогади про творчу співпрацю з народним артистом України, солістом Львівської опери Олександром Громишем, варто підкреслити його високу виконавську майстерність, багатотембральну палітру голосу, чудову дикцію. Хочу зауважити, що хормейстери, диригенти виконань вищевказаних хорових полотен особливо вдумливо, скрупульозно підбирали солістів для квартетного співу, який вимагає злагодженої тембральності, почуття строю, ансамблю (тембрального, інтонаційного, динамічного, агогічного тощо), щоб звучання було органічним, виразним, єдиноцілим. Перелічені співаки володіли цими навиками співу.

Щодо О. Громиша, він блискуче виспівував пасажі з дрібних шістнадцяткових тривалостей у «Месії» Генделя, чудово проводив сольні партії у «Реквіемі» Моцарта, особливо вражаюче звучав у третій частині «Tuba mirum». На тлі урочисто-тривожного сигналу тромбона, який сповіщає про надходження Божого суду, О. Громиш «громовим» звуком підхоплював клич про неминучість Страшного суду, на який принесуть книгу, за якою буде винесено вирок. Яскраво, з тембральним багатством у верхньому регістрі звучав голос О. Громиша й у одинадцятій частині «Реквієму» «Benedictus».

Володіючи прекрасним бас-баритоном «basso-cantante» (високий бас) співак мав можливість майстерно, на високому професійному рівні створювати реальні музичні образи виконуваних творів. Різноманітна виконавсько-творча діяльність від військово-патріотичної, ліричної, народної, сучасної пісні до арій, оперних ролей і партій у кантатно-ораторіальних творах дала змогу досягнути вершин вокального виконавства – створення монументального образу Мойсея з однойменної опери М. Скорика.

Список використаних джерел:

- [1] Жишкович М. Олександр Громиш. *Українська музика*. 2016. № 4 (22). С. 148-149.
- [2] Корнуняк А. «Набукко» Дж. Верді на сцені Львівського оперного театру (хронологічний огляд). Вилучено з <https://naukovizbirkylnma.files.wordpress.com/2017/01/2013-28-studii-muzykoznavchi-23.pdf>
- [3] Паламарчук О. Світ моїх зацікавлень. Львів: Сполом, 2006. 400 с.